Nr 1 2020 Årgång 27. Utgiven av Västergötlands spelmansförbund.

Västgöta spelmannen

Innehåll

Vi blickar framåt
VSF´s Årsmöte i Borås
Borås Spelmanslag 60 år
Vision för 20-talet
Lygnared
Instrumentförsäkring
Ethno
Norsk notställsneuros
Polskekurs i Berg
Dragspelare i en stråkvärld
Folkfest i Ulricehamn
Spel- o dansträff i Hönsa
Julkonsert i Nårunga

Västgöta spelmannen

Nr 1 - 2020 Årgång 27.
Utgiven av Västergötlands Spelmansförbund

Utkommer med tre nummer per år planerade till veckorna 6, 22, och 41. Material till tidningen sänds, om ej annat anges, till tidningens adress **senast 5 veckor före utgivningsdatum. Presstopp för Nr 2 - 2020 är den 17 april 2020.**

Annonser kontakta annonsansvarig. **Annonspriser:** Helsida – 1200 kr; Halvsida – 600 kr; 2 sp x 100 mm – 400 kr; 1 sp x 100 mm 200 kr. Medlemmar annonserar gratis.

Tidningens postadress är redaktörens. Artiklar, foton mm sänds via E-post endast till: vsf.redaktion@outlook.com

Redaktionskommittén består av:
Michael Eriksson. **T.f. Redaktör**.
Tövevägen 2, 523 99 Hökerum.
Tel. 073-826 77 21. kalaspaff@icloud.com

Anders Brissman, **även förbundets kassör**, Tibro Tel. 072-528 91 28. kassor@vsf.nu

Ann-Katrin ”Olga” Hellner, Lerdala. **Annonsansvarig**
Tel. 0708-74 44 14.
olga.hellner@gmail.com

Kristin Svensson, Mariestad.
Tel. 070-342 86 25. kristin@fornfela.se

Jonna Hjerpe, Mullsjö.
Tel. 076-763 43 21
jonnahjerpe@gmail.com

Björn Restin, Nossebro, **Webmaster**
Tel. 073-635 30 93
webmaster@vsf.nu

Ola Wirtberg, Lerdala. **Grafisk form**
Tel: 0708-55 88 23. ola.wirtberg@telia.com

Ansvarig utgivare för Västgötaspelmannen, och Ordförande för förbundet:
Per Oldberg, Borås. Tel. 070-273 83 63.
ordforande@vsf.nu

Förbundets hemsida:
http://www.vsf.nu

Medlemsavgift för år 2020: 350:-/person. Medlem under 18 år 150:-. Enbart prenumeration 100:-/år. **Bankgiro:** 5949-4591.

Tidningen är tryckt på miljövänligt papper vid Etcetera Offset, Borås.

För att du ska få tidningen till rätt adress, meddela eventuell adressändring till förbundets kassör.

Omslagsbild: Folkmusiker blickar framåt
Foto: Björn Restin

Ledaren

”När sola går neder går månen upp igen”. Nu har det äntligen vänt och det blir ljusare. För varje dag som går kommer vi närmare sommarens stämmor och spelträffar. I takt med att ljuset kommer tillbaka blir minnena av varma sommardagar, dans och tretaktsmusik allt tydligare. Visst längtar vi efter att få spänna upp stråken och spela tills fingrarna inte orkar längre, men kanske längtar vi mest efter att träffas. Att mötas i ett intresse där varken kön, yrke eller ålder spelar någon roll. För mig är det mötet som har varit det viktigaste med folkmusiken. Mötet mellan de som spelar, mötet med dansarna och mötet med publiken.

Nu är det tid att förkovra sig och gräva djupare ner i folkmusikmyllan. I februari är det dags för kursen på Vara Folkhögskola med möjlighet att fördjupa sig i låtspel på fiol, gitarr, nyckelharpa, durspel och sång. En månad senare den 6 mars är det folkfesten i Ulricehamn med allt vad det innebär av konserter, dans och samspel. Den som vill veta allt som händer kan kika i kalendariet. Det kan också vara värt att hålla ett extra öga på Facebooksidan Västergötlands spelmansförbund och hemsidan www.vsf.nu. Ibland dyker det upp arrangemang och spelträffar efter att tidningen kommit ut. Den som vill ha mer inspiration till kurser och olika sätt att fortbilda sig kan gotta ner sig i det här numret av Västgötaspelmannen. I somras var Albin Myrin på Ethno i Rättvik och här berättar han om hur det var för honom att komma dit. Ann-Katrin ”Olga” Hellner har varit på kurs i Norge och på en polskekurs i Berg. Läs hennes berättelse om skillnaden mellan norska och svenska kurser.

I tankarna runt kurser och stämmor letar sig en annan och mer filosofisk tanke fram. Vad är egentligen folkmusik? Det lätta svaret är att det är vad det låter som; folkets musik. Den tanken får mig att associera vidare till Vier Brillen och deras låt ”Den svenska folkmusikens själ”. Låtens huvudperson ger sig ut på den svenska landsbygden för att hitta just den svenska folkmusikens själ. Han letar överallt men det enda han hittar är Åsa Jinder och väldigt mycket dansband. Sensmoralen i låten är att Christer Sjögren borde bli riksspelman. Det är en märklig och ganska absurd tanke.

Ändå är det kanske ett sätt att närma sig kärnan. Min store förebild Sven-Ingvar Heij brukade säga att han inte spelade folkmusik, han spelade dansmusik men inte sin fars dansmusik utan sin farfars. Så vem vet, om två generationer kanske en ny generations dansmusik räknas in i den svenska folkmusiktraditionen. Nu tror jag inte det blir så. Folkmusiken av idag har hittat andra vägar och rör sig åt ett annat håll. Den rör sig åt en sorts suggestiv musikstil med rötterna i den gamla folkliga musiken. Vi skapar mer och mer ett nytt praxis på hur folkmusik ska låta med hjälp av förebilder med tolkningsföreträde. Vi skapar nya låtar, nya sätt att spela och använder andra instrument. Ett annat men likväl effektivt sätt att låta folkmusiken följa med i tiden. En nödvändighet för en levande kultur som inte enbart blir förvisad till arkiv och museum.

Det går att fundera länge på vad folkmusik är, varför folkmusik är, och hur den ska framföras. Sen är den stora frågan om det egentligen spelar någon roll. Behöver vi definiera och sätta ord på det? Räcker det inte med att bara uppleva, känna, dansa och spela tillsammans. Låt oss byta låtar och ha roligt. Låt oss spela både gammalt och nytt för nöjet av att spela. Mitt i allt detta hittar vi det kanske allra viktigaste; mötet. Mötet med varandra och med musiken. Det är där det skapas magi. Med det sagt vill jag önska er en god läsning av årets första nummer av Västgötaspelmannen. Ha en fin vår så hoppas jag att vi ses någonstans i tretaktens förlovade land.

Kristin Svensson

Styrelsen för Västergötlands Spelmansförbund

Ordförande
Per Oldberg, Borås.
Tel. 070-273 83 63.
ordforande@vsf.nu

Sekreterare och postmottagare
Ewa Harrysson, Tibro
Tel: 0735-39 05 19.
ewa.harrys@outlook.com

Kassör
Anders Brissman, Tibro
Tel: 072-52 89 128.
kassor@vsf.nu

Ledamot, vice ordförande
Lars Persgren, Vårgårda.
Tel. 070-493 12 36
persgren55@gmail.com

Ledamot, vice ordförande
Hampus Borg, Fagersanna
Tel 070-712 33 41
930518habo@gmail.com

Ersättare & Webbansvarig
Björn Restin, Nossebro.
Tel. 073-635 30 93
bjorn.restin@gmail.com
webmaster@vsf.nu

Ersättare
Michael Eriksson
Tel. 073-826 77 21
kalaspaff@icloud.com

Försäkringsansvarig
Britt Josefsson, Alingsås
Tel 070 – 268 73 55
bij@telia.com

Valberedningens sammank.
Mikael Pettersson, Tibro
Tel 076-225 44 88
mikael.ambrosius@hotmail.com

Förbundets hemsida
http://www.vsf.nu
Besök även vår Facebooksida!

Kallelse till årsmöte för Västergötlands Spelmansförbund

Västergötlands Spelmansförbund bjuder i samarbete med Borås Spelmanslag in till årsmöte!

Lördagen den 22:a februari 2020 i ABF:s lokaler, Borås.

Lokalen är centralt belägen, Norrby tvärgata 3, 50437 Borås, och det finns gott om nära parkeringsmöjligheter. Vi rekommenderar dock att man tar Tåg- eller buss. Resenärer har knappt 10 minuters gångväg från Resecentrum.

Program

13:00 Lokalen öppnar för jam
14:00 Allspel, leds av Pers Nils Toft
15:30 Årsmötesförhandlingar
17:30 Årsmötesmiddag

OBS! Årsmötesmiddagen sker i form av en buffé och är gratis för medlemmar men kräver din föranmälan. (Missar du detta så är stan nära).
Därefter vidtar buskspel i vanlig ordning.

OBS! Årsmöteshandlingarna finns nu som PDF-filer för nedladdning från vår hemsida www.vsf.nu.
Vill du ha handlingarna dej tillsänt i pappersformat så behöver du kontakta Per Oldberg.

För middagen, kontakta Michael Eriksson helst skriftligt via sms eller mail senast måndagen den 17:e februari.
Tel 073-826 77 21 eller e-post kalaspaff@icloud.com.

Vid behov av övernattningsmöjligheter så finns det hotell, camping och vandrarhem. Väljer du att vara här lite längre, så börjar Borås bli riktigt känt för sin streetarts och stan erbjuder flera konstupplevelser, restauranger mm. Kolla på Borås stads hemsida.

För mer information om årsmötet:
Per Oldberg, 070-273 83 63, per.oldberg@gmail.com
Anders Brissman, 072-528 9128, anders.brissman@telia.com
Michael Eriksson, 073-826 77 21, kalaspaff@icloud.com

Välkomna!!!

Exempel på Borås stads streetart. Vy från fönstret i årsmöteslokalerna på ABF.
Foto: Michael Eriksson

Vi hälsar nya medlemmar välkomna

Namn	Ort
Kirsten Eggen	Fredriksstad, Norge
Inger P Isaksson	Hjo
Heidi Jerkrot	Axvall
Ragnar Kasbo	Örje, Norge
Bina Kettelmann Flensner	Vänersborg
Viktor Kivi	Trollhättan
Britta Lie	Örje, Norge
Carina Wallqvist	Mariestad
Anders Westberg	Larv

Dags att betala medlemsavgiften för 2020.

Styrelsen har skickat ut en uppmaning per E-post (till de som uppgett) eller vanligt brev om avgiften för innevarande år. Vi har även påmint de som fortfarande inte har betalt för 2019. Gör slag i saken, betala fortast möjligt. Tänk på att du som tecknar instrumentförsäkring via förbundet måste vara medlem. Händer det något så gäller inte din försäkring. Vi hoppas att du vill fortsätta vara medlem i förbundet. Om inte, får du gärna höra av dig och säga till.
Styrelsen

Artikel sänd till Borås Tidning, men som vi dessvärre är vana vid nu, ej införts. Är detta en erfarenhet ni andra lag också har? Vore intressant att få veta. Kontakta gärna redaktionen och / eller oss i Boråslaget!

Borås spelmanslag firade 60-årsjubileum

En kulturhistorisk skatt i form av svensk folkmusik som bevarats i generationer och tecknats ned - och alltså nu förs vidare av dagens spelmän.

Spelmanslaget bildades 1959 på initiativ av Torsten Edlund (1905-1974). Bördig från Borås och yrkesverksam på SJ:s verkstad i Åhaga, kom han i tonåren i kontakt med folkmusiken. Han blev sedemera riksspelman på fiol och medgrundare av Sveriges Spelmäns Riksförbund - och tecknade också ned uppemot 600 låtar ur den lokala spelmanstraditionen. Drygt 500 av låtarna finns nu i redigerat skick i två böcker som man kan ta del av genom spelmanslaget.

Borås spelmanslag har förutom mer «allmän» svensk repertoar - med betoning på Dalarna och, på grund av många nyckelharpor i laget, harpans ”hem” Uppland – lagt tonvikten på framför allt låtar från Töllsjö, Bredared, Vängdala, Hedared och andra orter inom Borås / Sjuhäradsområdet. Dansmässigt utmärker sig den så kallade fläckpolskan, en lokal tradition i Västsverige, som något av lagets kännemärke.

Spelmanslaget framträder varje år i olika sammanhang som Linnémarschen, marknaden vid Mölarps kvarn, hantverks- och spelmansdagen på Borås museum och julmarknaden på samma plats. I år var det trots vädret många som sökt sig till Ramnaparken och spelmanslaget spelade hela dagen i små grupper utspridda bland julbodarna.

Därutöver spelas alltså till dans ibland – laget har rykte om sig att vara lätt att dansa till - och vi har sedan våren-19 en Lekstuga per termin där vi bjuder på fika och musiken.

Ingen av de som ursprungligen var med i spelmanslaget är längre aktiva spelmän - även om några fortfarande står med som medlemmar. Men för att behålla och utveckla traditionen krävs också ständig nyrekrytering och föryngring. Den 30 november firade spelmanslaget sitt jubileum med en gemensam middag. Och med hopp om att få anledning till fler framtida jubileer.

Alla som trakterar något lämpligt instrument och har intresse för svensk folkmusik är varmt välkomna att komma och känna på hur det är att spela i ett spelmanslag.

Gunnar Olofsson
styreleledamot i spelmanslaget
gunnaroson@gmail.com

Får du mer än en tidning?

Vill du slippa få mer än en tidning till samma adress. Då kan du meddela kassören och tala om vem som skall ha tidningen. Då gör jag en notering i medlemsregistret vem som skall ha tidningen. Det gäller både Västgötaspelmannen och SSR:s tidning Spelmannen.
Kassören

Till våra läsare, nytillkomna och tidigare skribenter och annonsörer!

Vi vill tacka er alla som bidrar med alster till Västgötaspelmannen.

Vi tar tacksamt emot fler bidrag till kommande nummer av tidningen. Vi uppskattar då att ni sänder dem till vsf.redaktion@outlook.se

Sänd dina texter i Wordformat. Redigera inte in bilder i texten utan bilder för sig. Redaktionen måste kunna lägga layouten utifrån helhetens förutsättningar. En decimeter text är ungefär 1000 tecken inklusive mellanslag så det är lätt att beräkna.

Bilder skall sändas till samma adress, tydligt angivet till vilken artikel, fotografens namn osv.
Bilder bör vara i JPG, EPS eller TIFF-format, upplösta i minst 300 dpi.

Tag gärna tidigt kontakt med någon i redaktionen, om tankar kring din artikel, annons e.d. Vi vill gärna ha ditt bidrag i god tid före presstopp som nästa gång är satt till 17 april.

Västgöta spelmannen
söker medarbetare till redaktörsposten, och till redaktionen!

Är du intresserad av att jobba ihop med oss i redaktionen, eller vet du någon som borde vara det? Kontakta oss bums för ett snack!

(Se kontaktuppgifter i kontaktspalten på sidan 2. Eller kolla på hemsidan www.vsf.nu)

Vision för 20-talet!

Inbjudan till brainstorming

18:e april kl. 15:00

i Lygnareds skola, lilla huset.

Bäste medlem!
Vi i styrelsen vill ha hjälp att komma vidare med några frågor som triggar oss:

- Hur når vi ut bättre med information till våra medlemmar? Eller är det bra som det är?
- Hur når vi bättre ut till allmänheten, dvs. når och angår en bredare publik? Kan vi vidga kontaktnätet på något smart vis?
- Kan vi på något sätt öka engagemanget bland oss medlemmar för verksamheten, parallellt med spelandet?
- Hur kan vi få ett ökat intresse för och en vilja att engagera sig i vårt spelmansförbund bland våra yngre folkmusikutövare?

Vi bjuder in dig till medlemsmöte med brainstorming strax före Spel- och dansträffen i Lygnared lördagen den 18/4 som börjar kl. 19:00, men vi **börjar redan kl. 15:00 då vi bjuder på** vegetarisk soppa, mackor och lite kaffe, före spel- och dansträffen (se annan annons) Ingen föranmälan, men kom helst i tid! Hör gärna av er innan med synpunkter eller fler frågeställningar, till Michael Eriksson 073-826 77 21 eller till Per Oldberg 070-237 83 63.

Välkomna!
Styrelsen

Dans- och spelträff i Lygnared

Dans- och spelträff i Lygnared
den 18 april,
start med allspel kl 19:00.
Ta med eget fika.
Info: Per Johansson 0322-18292
eller Inger Johansson 0725-440540

Lygnared i mitt hjärta...

Det finns i Västra Götaland två stycken spel- och dansträffar, eller snarare ställen, som ligger mej särskilt varmt om hjärtat, och det ena är Hönsa (se annan artikel i VS), och det andra, med två tillfällen per år är Lygnared på vägen mellan Alingsås och Borås.

Säkert minst 30-talet spelmän brukar dyka upp, och sammanlagt var vi nog över 100 personer med alla dansare nu senast, den 9:e november. Som flitiga VS-läsare fått till sig, så har denna spelträff existerat i nu över 30 år, men på lite olika ställen.

Officiellt startar träffen kl 19, men det är flera där redan efter 18. Det jammas friskt från scenen och ute i ”lilla huset”. Kl 19 är det så fullt ös på allspelet, och som vanligt leds detta med glöd som tenderar till full brand av initiativtagarna Inger Aronsson Johansson och Pelle Johansson, Uno Eliasson, Pers Nils Toft, Gert Eriksson mfl. Och dansen är i full gång. Strax efter tar Thomas Johansson och Anita Widell kommandot och får med de flesta på golvet i en stunds ”workshop” med fokus på fläckpolskor. Även någon enklare gillesdans bidrar till att få upp de flesta slörumporna på golvet. Inger tar vid med ”sina gamla elever” och river av ”örhänge efter örhänge”. Några andra ”smågrupper” hinns ibland med och parallellt jammas det i smågrupperingar ute i ”lilla stugan”, som har flera rum att tillgå för buskspel.

Alla har med sig eget fika á la modellen ”hopabal” och vid 21-tiden smälls tre långbord upp, folk dukar fram, det äts och tjötas, och sjungs. Ibland blir det nästan lite tävling mellan borden att ta upp allsånger eller trallar. Sedan fortsätter festen till, ja till siste hen åker hem. Det brukar bli efter 24. Möjlighet till dans finns hela kvällen, men senaste tiden verkar många dansarna ge upp strax efter fikat. Man kan undra varför när det finns så många som vill spela till dans!? Missa nu inte nästa tillfälle i vår, den 18:e april!!! Och för er som vill tjöta lite extra så har VSF:s styrelse lagt ett medlemsmöte tidigare på eftermiddagen för visionärt jam. Se annonsen här intill!

Tusen tack till de ständiga arrangörerna! Länge leve Lygnared in i det nya 20-talet!!!

Och... Kanske det finns andra ställen med liknande upplägg i landskapet som förtjänar en artikel eller två!? Vi välkomnar i så fall gärna att de letar sig fram till tidningsredaktionen!

Michael Eriksson, text och Kjell Johansson, foto.

Ethno 2019

Jag heter Albin, kommer från Karlstad och var på världsmusiklägret Ethno i Rättvik för första gången nu i somras. Ethno pågår i en dryg vecka och unga musiker från hela världen kommer dit för att lära ut och lära sig traditionell musik från sina respektive länder. Allt avslutas med en stor konsert i Rättviksparken. I årets upplaga av Ethno var det 85 deltagare och 22 länder fanns representerade!

Mitt huvudinstrument är klarinett och det har jag spelat i tolv år. När jag för sju år sedan gjorde mitt första av sex år på den fantastiska Sjövikskursen – Låtar på västgötska, väcktes mitt intresse för folkmusik på allvar. Intresset har bara växt sig starkare och de kommande tre åren ska jag studera svensk folkmusik på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Jag är otroligt tacksam för all inspiration och alla låtar jag fått från lärarna på Sjövikskursen, ni är mina idoler!

Jag var riktigt förväntansfull inför årets upplaga av Ethno. Jag hade endast hört lovord från de av mina vänner som varit där. Trots detta överträffades mina förväntningar. Jag citerar mig själv nyss hemkommen: ”Det här var bland det bästa jag varit med om!”. Det var det verkligen! Upplevelsen var långt mer känslosam än jag föreställde mig. Ethno blandade personlig utveckling med fantastiska möten och många skratt!

Jag tillsammans med två hallänningar lärde ut en polska efter Lars Johan Holmgren från Fridhem till samtliga deltagare i Ethno 2019. Låten har jag lärt mig av Hans Kennemark som även har skrivit en motmelodi med text till polskan. Låten uppskattades av lägrets deltagare och blev en av låtarna vi framförde på vår avslutningskonsert. Att musiker från 22 olika länder spelar en västgötalåt tillsammans måste vara någon typ av rekord, eller hur? Har det hänt förut var det förmodligen på en tidigare upplaga av Ethno.

När jag hörde all musik vi skapade tillsammans fick jag vid upprepade tillfällen gåshud och ett par gånger blev jag så rörd att tårarna började rinna. Det var fantastiskt att se så många olika människor komma samman och fokusera på något vi alla har gemensamt, musiken. Det skapade en stark känsla av gemenskap och jag håller med den som sa att Ethno snart gjort sig förtjänt av fredspriset!

Jag tycker att alla som kan ska ta chansen att åka på Ethno, det är en stor upplevelse och man får vänner för livet i alla världens hörn! Jag fick ett stipendium från Västergötlands Spelmansförbund för att åka på Ethno. Om du vill till Ethno men inte har råd tycker jag att du också ska söka stipendiet!

Albin Myrin

Ethno 2020

Sedan några år stöder Sveriges Spelmäns Riksförbund (SSR) deltagandet vid detta evenemang. Vill du vara förbundets deltagare detta år. Anmäls ditt intresse snarast möjligt, dock senast 1 mars till förbundets sekreterare Ewa Harrysson, kontaktuppgifter se sidan 3.

För att komma ifråga måste du vara mellan 17 – 25 år. Förbundet betalar halva din deltagaravgift. SSR betalar resten. Din resa får du betala själv.

Vi ser gärna att du skriver om ditt deltagande och tar några bilder. Detta vill ha med i vår tidning.

Styrelsen

Om olyckan är framme så är det bra att ha Instrumentförsäkring

Som **medlem** i ett spelmansförbund som är anslutet till Sveriges Spelmäns Riksförbund (SSR) och som är folkbokförd i Sverige kan du teckna en försäkring till en förmånlig premie för ditt instrument om det skulle skadas eller bli stulet. Försäkringen, som sker i samarbete med Folksam, ger ett mycket gott skydd. Försäkringen gäller hela världen och täcker skada och förlust.

Försäkringen gäller i huvudsak akustiska instrument av alla slag med undantag av orglar, flyglar och pianon, där särskilda försäkringar måste tecknas. Du kan även försäkra fodral, förstärkare och mikrofoner som tillhör instrumentet.

På Västergötlands Spelmansförbunds hemsida http://www.vsf.nu/forsakring finns informationsblad från Folksam.

Om du är intresserad av att teckna försäkring, ta reda på aktuellt försäkringsvärde, kontakta därefter Britt Josefsson, som hjälper dig att teckna försäkring.

(Är du osäker över värdet bör du först ta kontakt med en yrkesverksam musikinstrumentmakare och göra en försäkringsvärdering.)

Försäkringsansvarig i VSF:
Britt Josefsson
Tel: 070 – 268 73 55
E-post: bij@telia.com

Länkar:
Ansökan som Excel-fil eller som PDF-fil
http://www.vsf.nu/forsakring/
Skadeanmälan (PDF)
http://www.vsf.nu/forsakring/
Länk till Folksam och instrumentförsäkringen för mer information.
www.folksam.se/forbund/sveriges-spelman

Sätt ditt avtryck på tidningen!
Redaktionen vill ha bildförslag till nästa framsida!

Norsk notställsneuros

Kurs i Rörospols i Fredrikstad, det kändes nästan lite exotiskt. Under flera år har ett gäng norska entusiaster åkt till oss i Sverige på olika kurser och nu var det vår tur att besöka dem. Så vi var fem glada folkmusikanter, en smålänning, en östgöte och tre västgötar som packade in oss i en bil och drog iväg mot Fredrikstad en fredagseftermiddag i oktober.

Lite lätt ångestfull och fundersam var jag då det i ett av mailen från folkmusikkonsulten på Akershus og Østfold musikkråd stod att jag skulle ta med notställ!!! Det kändes nästan som om det var ett förbjudet ord och tingest i min kursvärd där jag aldrig tidigare mött att vi spelat efter noter! Så inte packade jag ner notstället inte!

Fredagskvällen innehöll konsert på kulturhuset ”Saint Croix” med bland annat de kursledare vi skulle möta dagen efter. Ett fantastiskt fint hus som innehöll kulturella verksamheter av olika slag där även svenska musiker ger konserter då och då.

Vi övernattade hos en av våra vänner och vaknade upp med vidunderlig utsikt över Oslofjorden och efter frukosten drog vi i väg till kursgården som låg nån mil bort. När vi satte oss i den sedvanliga ringen så packade flertalet upp notställ . Låtarna vi fick var inte jättesvåra men tillräckligt krångliga så vi fick lite bryderi med dem. Jag hade med mig noterna vi fått skickade till oss, men jag upptäckte en gnagande känsla av att ”fuska” om jag tittade på dem. Märkligt då jag hemma kan ta hjälp av noter om jag kör fast i en passage. Men jag tragglade på med gehöret och till slut landade jag i att dubbelcheckade noter lite i pauserna, nästan som att tjuvkika. Jag pratade med de övriga kursarna och många tyckte att noterna var bra för då behövde man inte lägga så mycket fokus på just att spela rätt toner utan kunde direkt gå på att fånga sväng mm. I Norge var det tydligen inte ovanligt att man gör så. Det är ju en poäng med det, att man får tonerna “gratis” med en gång för det är ju många tillfällen man inte fångat alla toner på en kurs eller workshop och att man sen suttit med inspelningarna och tolkat. Faaast jag gillar nog att det inte är notbundet, det finns ju nån sorts känsla av traditionsmässig genuinitet i att lära sig på gehör. Jag tycker också att man får med sig mer av den man lär sig av, nyanser betoningar och sväng även om inte tonerna sitter.

Våra kurslärare var Jon Ole Morken på fiol och Herman Gautefald på kompgitarr. Pedagogiska grabbar som pushade oss med positiva tillrop om hur Rörospolsigt vi spelade för att i nästa sekund stanna och gå igenom noga nån särskild svår passage.

Nåväl det var en upplevelse som gjort att jag funderat kring ämnet och mitt eget förhållningssätt i alla fall och undrar om hur vanligt det är på andra delar i Sverige, är det brukligt att lära ut efter noter på kurser och workshops? Som sagt jag har aldrig stött på det tidigare. Har du?

Ann-Katrin “Olga” Hellner, text

Björn Restin, foto

Är du sugen på att träffas och spela i Låtlaget Skövde?

Jag vill dra igång en spelgrupp som kontinuerligt träffas i Skövde. Vi kommer att köra som studiecirkel via ABF och kan då vara i deras lokal och att vi får viss hjälp med ersättning till den spelman vi anlitar. Beroende på hur många vi blir och hur ofta vi vill ha ”proffshjälp” får vi lägga en slant, annars ingen kurskostnad. Jag tänker mig att vi träffas varannan eller var tredje torsdag, detta bestämmer vi när gruppen startar.

Tanken är att vi inte har nån egentlig spelledare utan att man första gångerna anlitar Jon Sirén för uppstart med lite låtutlärning och sen spelar vi själva för att senare ta in en spelman igen.
Du bör vara van att lära in låtar på gehör. Grunden för repertoaren är tänkt att vara “fiollåtar” men andra melodiinstrument är välkomna.

Är du intresserad kontakta mig
Ann-Katrin “Olga” Hellner

tel. 0708-74 44 14 (kvällstid eller sms)
eller mail: latlaget@gmail.com

Polskekurs i Bergsbygdegård

Ett förväntansfullt sorl mötte mig då jag öppnade ytterdörren till bygdegården. Nyfikenheten på att lära sig mer om eller att prova på det här med polska, (kanske för allra första gången) hade lockat ett 30-tal dansare och 20-tal spelmän till Bergs bygdegård en blåsig lördag i oktober. För min del tyckte jag att det var jättekul att det anordnades folkmusikkurs på ”hemmaplan” och att både spelmän och dansare var på samma kurs.

Initiativet kom från Cecilia Wadenbäck och Lars Rudberg (ordförande) från Mariestads folkdansgille och kursen var ett samarrangemang med ABF Skaraborg. Cecilia och Lars tyckte det var dags att slå hål på myten att det är så svårt med polska, vilket jag tror de lyckades med. Vi delades upp i en dansgrupp, en durspelsgrupp och en grupp för fiol och nyckelharpa, sen körde vi igång. Vi spelmän fick lära oss några gemensamma låtar för att senare kunna spela till dans under avslutningen. Lunch åt vi tillsammans i bygdegården där Cecilia och Lars, så himla fint, ordnat med mat och fika, ja hela kursdagen var jättetrevligt ordnad. Efter ett eftermiddagspass var entusiasmen stor när vi sammanströmmade för att göra själva avslutningen på kursen. Jag hann både med att spela till dans och att få dansa ett par danser. En riktigt kul dag som jag hoppas ger mersmak till fler dans- och spel tillfällen.

Lärare på danskursen var Stig Eriksson med hjälp av Kerstin Ingels Öberg som också kompade på cittra. På instrumentsidan leddes det hela av Jon Sirén, Lars-Olof Ejstés och för durspelen Jon Sirén, Stefan Öberg och Kerstin Ingels Öberg. Stig, Kerstin och Stefan var inhyrda ledare från Östergötland.

Ann-Katrin ”Olga” Hellner

Dragspelare i en stråkvärld

Hej jag heter Björn och jag spelar folkmusik, på dragspel. Jag började spela dragspel igen 2007, efter 15 års uppehåll, på grund av nybliven kärlek till folkmusiken. Utan erfarenhet av genren satte jag mig på kammaren och lärde mig knepiga polskor, sådana man sällan hör på buskspel.

Man kan väl säga att det svängde så där om det men jag hittade inte nyckeln till folkmusiken då.

10 år senare kommer jag i kontakt med Västergötlands spelmansförbund, går låtkurser och spelar mycket med många duktiga fiolspelhen.

För en som går sin första låtkurs för en fiolspelhen kan tyckas märkligt hur mycket tid som läggs ned på att alla drar åt samma håll. Det blir ännu märkligare om man spelar något annat än ett stråkinstrument. Jag minns ett tillfälle i början när jag satt bredvid en synnerligen duktig dragspelare på en kurs och det lärdes ut stråkföring, vi log mot varann något konfunderande och gjorde sedan ett gott försök.

Börjar här förstå hur viktig stråkföringen är för folkmusiken och att det faktiskt är möjligt att genomföra på dragspel. Jag studerar alla stråkar jag spelar med, lägger märke till tics och trix. En del spelar mjukt och avslappnat utan ansträgning, en del spänner hela kroppen för få stråken att röra sig. En del duktiga stråkförare kan ändra sitt spel markant mellan stilarna inom folkmusikgenren. Tittar jag intensivt på dig när vi spelar tillsammans vet du nu varför.

Detta har blivit min nyckel till folkmusiken. Låtarna jag lärde mig 2007 har fått nytt liv och sväng, polskorna har fått en mening. Har funderat mycket kring dragspel och folkmusik, detta är första gången jag för ner mina tankar i textform. Kommer säkerligen att fortsätta skriva texter med dragspelet som utgångspunkt.

Björn Restin

Kirsten Eggen, Ann-Katrin ”Olga” Hellner, Björn Restin och Torbjörn Löfgren jammar på Lurö klippor.

Foto: Jenny Gustafsson

Har du betalt medlemsavgiften!??

OBSERVERA

Instrumentförsäkringen gäller inte, om du inte betalt din medlemsavgift!!!

Med fokus på örat

Efter en hälsokontroll på jobbet då jag fått beskedet om att jag precis låg på gränsen till bullerskada på båda öronen började jag fundera på ljud, oljud och hur jag ska skydda min hörsel. Vetskapen om att det funnits på ena örat har gjort att jag använder en liten sk ”ljudgran” som skydd då och då men inte kontinuerligt. När jag började kolla runt bland fritids- och yrkesmusiker inser jag att det är ett vanligt problem. Funderingarna ledde till att jag bad min brorsdotter Lindha Hellner, som är audionom att berätta lite om örat.

Eftersom det i Skövde finns en väl ansedd firma som arbetar med hörselteknik, utprovningar av hörapparater och hörselskydd passade det bra att med Ola Wirtbergs hjälp få lite svar därifrån om hur man kan förebygga och skydda sig mot hörselskador. Vi i spelmansvärlden tycker ju att bland det roligaste som finns är att skapa just ljud så tänkte jag att det kan vara en bra artikel till Spelmannen.

Ann-Katrin ”Olga” Hellner

Örat – musikerns viktigaste instrument

Även om det finns musiker som är döva så bygger de flestas musicerande på att man hör sitt eget instrument väl och även andras, om man vill hålla sams med sina spelkompisar. Örat är ett komplicerat system som ska omvandla tryckförändringar i luften till nervsignaler in till hjärnan. Ljudvågorna runtomkring oss fångas upp av ytterörat som förstärker ljudet en aning innan det går in i hörselgången, ett 2.5 mm mer eller mindre krokigt rör i vars ände trumhinnan sitter. När trumhinnan träffas av ljud sätts den i svängning och rörelsen fortplantas och förstärks i en hävstångseffekt genom mellanörat av tre hörselben i en kedja; från hammaren som sitter fast i trumhinnan, via städet till stigbygeln som pumpar ljudvågen vidare in i det snäckformade innerörat. Innerörats kanaler är fyllda av vätska och när den sätts i rörelse böjer sig de små hårcellerna som finns på ett membran inuti snäckan, och då blir det en liten elektrisk urladdning som skickar iväg en signal i hörselnerven vidare upp till hörselcentrat i hjärnan. Då fattar vi att vi hört ett ljud. En väldigt krånglig process kan tyckas, som tur är sköter sig detta helt automatiskt på någon hundradels sekund. Ett normalt fungerande öra kan ta emot ljud mellan ca 20-20000 Hz och uppfatta ljud så svaga som -10 dB. Systemet är anpassat för att vi ska kunna höra talljud bra men även andra livsnödvändiga ljud som sång och musik av olika slag.

Det finns faktorer som påverkar hörseln som vi inte alls kan råda över, t ex om man har ärftlig benägenhet för att få sämre hörsel med tiden eller råkar ut för olika öronsjukdomar. Bullerskador däremot går att skydda sig mot. En bullerskada kan visa sig både som sämre hörsel, tinnitus eller ljudkänslighet. Tinnitus är i sig inget farligt men upplevs av många som besvärligt eftersom det är ett oönskat, ofta efterhängset ljud. Ljudkänslighet är lurigt. En naturlig reaktion på ljudkänslighet är att skydda sina öron från alla ljud som upplevs jobbiga men om man överanvänder hörselskydd, dvs har dem på även i lägen där ljuden inte kommer upp i skadliga nivåer, är det risk att man blir ännu mer ljudkänslig. Bullerskador kan komma smygande med tiden eller om man har otur, efter bara ett enda ljudtrauma som t ex en smäll i en högtalare. Risken för skador ökar ju starkare ljudet är och ju längre tid man befinner sig i det. Det är de små hårcellerna i innerörat som tar stryk av för starka ljud och hörselpåverkan visar sig främst genom att man hör diskantljuden sämre.

Hur ska man då ta hand om sina öron för att de ska hålla så länge som möjligt? Här är några tips:

- Peta inte i öronen. I hörselgången finns en slemhinna som mår bäst om den får vara ifred och producera bakteriehämmande vax som skyddar örat från infektioner. Och småkryp.
- Använd hörselskydd när det behövs, men då hela tiden och på båda öron. T ex om du har ljudstarka instrument runtomkring dig när du spelar eller om du går på rockkonsert.
- Satsa på bekväma, säkra hörselskydd. Proppar som inte sitter bra kan ge ojämn dämpning, för lite eller för mycket dämpning.
- Anpassa ljudnivå efter utrymmet, eller tvärtom. Trettio fioler utomhus är inget problem. Trettio fioler i ett kaklat badrum är illa.
- Får du tillfällig tinnitus efter en spelning eller konsert? Detta är en varningssignal, örat talar om att ljudet har varit för starkt även om tinnitusen går över efter några timmar. Ha hörselskydd nästa gång.
- Bråka aldrig med en säckpipsspelare. Säger sig självt.

Lindha Hellner
Leg. Audionom

Skydda örat mot musikens skadeverkningar

För att spara på sin hörsel så gäller det att skydda sig på bästa sätt. Det går inte att förutsäga hur mycket buller man kan utsätta sig för, det är individuellt och beror på en rad omständigheter såsom ärftliga faktorer, bullrets art och mängden buller man utsätts för.

Vid samtal med Bo Friberg ägare till Höron Sound AB i Skövde så rekommenderar han att man som musiker skyddar sin hörsel redan från början. Vi utsätts för buller redan från tidig ålder och det är ofta ljud på hög nivå i hörlurar som vi använder många timmar om dagen, ljud från musik, dataspel etc.

När det gäller att skydda sin hörsel finns det olika typer av hörselskydd att köpa, från enklare varianter för ett par hundralappar till mer avancerade. För att få så bra ljud-återgivning som möjligt utan distorsion så rekommenderar Bo Friberg att man skaffar individuellt anpassade hörselskydd som reducerar decibeltalet som når innerörat utan att förstöra ljudets kvalité. Han visar en typ av silikonproppar som gjuts efter användarens hörselgång och förses med ett decibelreducerande filter. Filtret finns med olika grader av reducering, Bo rekommenderar för en akustisk musiker att reducera med 15 db. Hörselskydd ska användas på båda öronen.

Priset för en uppsättning är ca 2.400:- inklusive avgjutning och individuell anpassning. Priset ska ställas mot risken av att drabbas av tinnitus eller annan hörselskada.

Ola Wirtberg

Folkfest Ulricehamn 6 mars 2020

Folkfest Ulricehamn firar 5-årsjubileum fredag 6 mars 2020! Vi skickar i vanlig ordning ut närproducerad (men också utsocknes) folkmusik längs gatorna i centrala Ulricehamn. Evenemanget startar med konsert kl. 17.00 på biblioteket, i år med Duo Anna bestående av Anna Lindblad (fiol) och Anna Larsson (sång, gitarr). De tar oss då med på en resa, en instrumental vislek som spänner över ett par sekel och över vida vatten. Egenskrivet och traditionellt material blandas, och det kan dofta både salt och skog.

Nytt för i år är att bibliotekskonserten följs upp med en konsert i Ulricehamns kyrka kl. 19. Där spelar Jenny Gustafsson & Hans Kennemark med vänner musik från nysläppta skivan ”Ornunga”. Kvällens vänner är Stefan Wingefors (kontrabas, piano), Emma Johansson (flöjt, sång) och Harald Kennemark (tramporgel). Konserten bjuder på låtar efter Ornungaspelmannen Johan Albert Pettersson (1852-1937), och ett par av låtarna har också fått nyskriven text som bygger på vittnesmål och insamlat faktamaterial om spelmannen Johan Albert Pettersson, skrivna av Irma Schultz.

Mellan dessa båda konserter, under tiden och därefter erbjuds mat, dryck, buskspel/jam, allspel, spellistor och allsång på caféer och krogar i stan. Kvällen kulminerar i ett traditionsenligt Sexdrega-jam framåt midnatt. Fri entré överallt, spelmän som skriver upp sig på spellistor får mat och dryck som betalning.

För en plats på någon av våra spellistor, maila: anna.mogren@ulricehamn.se.

Mer info om spelplatser och spellistor kommer allteftersom, följ evenemanget på facebook och instagram för att hålla dig uppdaterad! Välkommen till Folkfest Ulricehamn 2020, med eller utan instrument. Det blir en interaktiv folkmusikalisk helkväll med åhörare och spelmän i en härlig röra!

För aktuell information om verksamhet och annat om förbundet och dess historia gå in på vår hemsida:
www.vsf.nu
Där hittar du också äldre nummer av Västgöta spelmannen i PDF-format

Spel och dansglädje i Bygdegården i Hönsa.

Kyrkefalla Ransbergs Folkdanslags traditionella 3:dje dag juldans drog även i år stor publik.

Fredagskvällens träff för dansare och spelmän blev även detta år en stor succé med över femtio personer som hade olika instrument med sig och ungefär lika många som kommit för att få dansa till musiken som bjöds på från scenen.

Hugo Norenbom spelade på sin cajón.

Tjeckisk polka var en av danserna.

Det spelades på många olika instrument mest fioler men många nyckelharpor, dragspel, spilopipa, gitarrer, ståbas, munspel, cajón och många durspel. Dansarna trivdes när de för kvällen olika konstellationerna spelade till dans, både schottis, polka, vals, hambo och många olika gillesdanser. Lite senare på kvällen spelades det mer och mer polskor som många av spelemännen och även dansarna gillar, det är därifrån de mesta av gammeldanserna fått sin karaktär, menar många initierade.

I de olika rummen i bygdegården gick spelmännen runt och spelade med varandra och bytte låtar. – Detta är en av de få träffar för de som spelar under vinterhalvåret, så det är inspirerande att komma tillsammans och träffas, menade Anders Brissman. Både dansare och de som spelade kom från stora delar av Götaland så upptagningsområdet är stort. Både spelmän och dansare höll på långt fram på småtimmarna innan de slutade.

Elof Johansson
Text och foto

Många passade på att spela tillsammans.

Julkonsert i Nårunga kyrka

Nårunga spelmanslag gör det igen! En strålande julkonsert under ledning av lagets spelledare Janne Blom, Lars Persgren och Björn Restin. Tveklöst är detta ett lag som satsar på att höja kvallitten och ribban vad gäller skicklighet och bredd, bl a genom att blanda den grundläggande folkmusikaliska repertoaren med andra mer klassiska stycken och kyrkomusik. Förstås är fiolen och durspelen de dominerande instrumenten, men även altfiol, nyckelharpa, durspel, bas och gitarr samt en härlig kulning fick vi höra. Det skulle inte förvåna mej om instrumenteringen i laget utökas i framtiden. Kontakt med laget, som nu bildat en förening, får du genom Janne Blom, 072-734 62 34

Michael Eriksson, text och foto.

SVERIGE

PORTO BETALT

B

Västgöta spelmannen stämmer av med...

Namn: Helena Ambertsson

Hemvist: Husaby, Kinnekulle

Vilket instrument spelar du:
Fiol och kyrkorgel.

Vad fick dig att börja spela:
Jag kan inte minnas att jag inte varit intresserad av musik. I mitt barndomshem hade vi en tramporgel son jag inte kunde gå förbi utan att ”pilla på”.

Vad lyssnar du helst på:
Traditionell svensk och norsk folkmusik.

Vad spelar du helst:
Västgöta- och dalalåtar. Bra låtar

Vad lyssnar du inte på:
Jazz

Vad gör du när du inte spelar:
Det är väldigt mycket musik och sen försöker jag hålla kontakt kompisar.

Hur kom du i kontakt med Odensåkerstämman?
Jag är från den trakten och var aktiv i Odensåkers Hembygdsförening, som är arrangörer. Inger och Lars Söderström startade stämman 1989, då var jag med som deltagare och sedan blev jag mer och mer engagerad och nu är jag sammankallande i stämmokommittén. Jag bär med mig Lars tankar om att folkmusiker ska ha en mötesplats utan massa andra kringarrangemang där spelet och dansen får ta plats. Kyrkokonserten är ett samarbete med församlingen och det började vi med 1993.

Kalendarium

7 februari
Spel- och danskväll på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

7-9 februari
Varakursen.

14 februari
Ulrika Bodén, Daniel Ek och Niklas Rosvall på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

21 februari
Dámore på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

22 februari
VSF:s årsmöte i Borås
Se information på sidan 3

28 februari
Spel- och danskväll på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

6 mars
Beata Beruda på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

6 mars
Folkfesten Ulricehamn
Se annons på sidan 10.

13 mars
Emma Ried & Ellika Frisell, Hadrian Prett. Stordanskväll på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

20 mars
Alban Faust & Dalslands spelmansorkester på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

21 mars
Spelmansstämma Hisingens spelmanslag Lundby Hembygdsförening, Hisingen 17.00-24.00. Mat och fika finns till försäljning hela kvällen.
Info: Anki Lövgren SMS 0704-71 54 80, knaverstad@gmail.com

27 mars
Sirus på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

3 april
Spel- och danskväll på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

8 april
Bohusländsk spelträff Hisingens spelmanslag Lundby Hembygdsförening start kl 18.30, Lennart Mellgren leder, BSF bjuder på fika.
Info: Anki Lövgren SMS 0704-71 54 80, knaverstad@gmail.com

17 april
Anna & Alé Möller på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

17 april
Pressstopp för *Västgöta* spelmannen nr 2-2020

18 april
Vision för 20-talet! Inbjudan till brainstorming kl. 15.00 i Lygnareds skola, lilla huset.
Se sid. 5

18 april
Dans- och spelträff i Lygnared. Start med allspel kl 19.00, ta med eget fika.
Info: Per Johansson 0322 - 18292 eller Inger Johansson 0725 440540. Se sid. 5

24 april
Spemansstämma & danskväll på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

25 april
Viskurs med Maria Röjås på Folkmusikkafèet, Göteborg
Info: www.folkmusikkafeet.net/program_V2020.pdf

Vecka 22
Västgöta spelmannen ligger i din brevlåda!

4-7 juni
Ransäterstämman
Info: www.ransaterstamman.se

14 juni
Spelmansstämma i Brännhult (norr om Örlen), Tibro.
Start kl 14.00
Info: Mikael Pettersson 0762-254 488

26 juli
Spelmansträff i Balteryd, Tibro. Start 12.00
Info: Anders Brissman 0725 -289 128

1 augusti
Spelmansstämma i Odensåker
Konsert i kyrkan kl. 18.00 därefter marsch till Logården.
Info: Helena Ambertson 0708-18 74 28

1 augusti
Uddevalla folkmusikfestival
Info: uddevallafolk.se

7-9 augusti
Ornungastämman
Info: Jenny Gustafsson 0733-77 03 68
www.ornungastamman.se

15 augusti
Borås stämman
Info: www.borasspelman.se

28-30 augusti
Vänerlåt - spelkurs på Lurö.
Info: Jenny Gustafsson 0733-77 03 68 och www.vsf.nu

Returadress: Västergötlands Spelmansförbund, c/o Anders Brissman, Västra Långgatan 93 B, 543 33 TIBRO